

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик початкової освіти

Дипломна робота магістра

з теми: **ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ОРФОГРАФІЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ**

Виконала: студентка 2 курсу магістратури
PO1-M19z групи
спеціальності 013 Початкова освіта
Мищик Євгенія Миколаївна

Керівник: Мелекєсцева Н. В.,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри
теорії та методик початкової освіти

Рецензент: Гордійчук М.С.,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри теорії та методик дошкільної освіти

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ОРФОГРАФІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	10
1.1 Обґрунтування сутності базових понять дослідження	10
1.2 Лінгводидактичні засади вивчення орфографії в початковій школі	17
1.3 Методика формування орфографічних умінь молодших школярів	26
РОЗДІЛ 2. ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ОРФОГРАФІЧНИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	38
2.1 Система вправ для навчання орфографії учнів початкових класів	38
2.2 Сучасні технології навчання орфографії на уроках української мови в початкових класах	50
2.3 Організація, зміст і перевірка ефективності експериментального дослідження.....	63
ВИСНОВКИ	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	74
ДОДАТКИ	83

ВСТУП

Державний стандарт початкової освіти (2018 р.) визначає вимоги до обов'язкових навчальних досягнень учнів, де серед метапредметних компетентностей провідна роль відведена мовній як основній для успішного формування всіх інших. Цілком закономірно, що оволодіння мовою можливе лише за систематичної та цілеспрямованої роботи: засвоєння школярами теоретичних знань, вироблення практичних умінь та навичок. Не менш важливим залишається формування здатності саме здобувачів початкової освіти проводити основні мисленнєві дії за допомогою логічних операцій, навичок рефлексії, самоконтролю та самооцінки мовлення.

Змістові лінії «Взаємодіємо письмово» та «Досліджуємо мовні явища» спрямовані на вироблення в молодших школярів повноцінної навички письма, спостереження за мовними одиницями і явищами з метою опанування початковими лінгвістичними знаннями, нормами літературної вимови та правилами українського правопису, що загалом формує здатність послуговуватися писемною формою української мови. Усе це актуалізує необхідність вироблення в здобувачів початкової освіти орфографічної компетентності як невід'ємного складника україномовної особистості.

Проблемі вироблення в школярів орфографічної компетентності присвятили свої праці О. Антончук, М. Бардаш, М. Бернацький, О. Біляєв, М. Вашуленко, С. Дорошенко, О. Караман, О. Коломійченко, Л. Райська, Л. Симоненкова, І. Хом'як, О. Хорошковська, Н. Шкурятяна, С. Яворська та ін.

Аналіз наукових джерел засвідчив, що дослідники пропонували різні підходи до орфографічних вправлянь: роботу над орфографічними помилками (О. Біляєв); авторські розробки вивчення правопису іменників, прикметників, числівників, займенників, прислівників, дієприкметників, дієприслівників, прийменників, часток (М. Бардаш); опрацювання орфографічного матеріалу на фонетико-орфоепічній основі (Л. Симоненкова, М. Вашуленко, О. Караман);

систему вправ залежно від лінгвістичної природи написань в умовах близькоспоріднених мов (О. Хорошковська); технологію формування у школярів орфографічних навичок у зв'язку з різними структурними рівнями української мови в умовах інтерференційного мовленнєвого середовища (І. Хом'як); технологію застосування методу вправ і його місце на уроках вивчення орфографії (О. Антончук); формування орфографічних умінь і навичок на фонетичній основі (Н. Грона).

Незважаючи на значний інтерес науковців до різних аспектів навчання орфографії молодших школярів, проблема набуття здобувачами початкової освіти орфографічної компетентності, зокрема орфографічної пильності, безумовно, є однією з головних. Від того, наскільки будуть стійкими навички правопису в молодших школярів, залежить подальше їхнє навчання та комфортне освітнє середовище, здатність до комунікації. Таким чином, **актуальність** визначається, з одного боку, завданнями реформування мовної освіти в Україні, спрямованими на вироблення в учнів орфографічних умінь і навичок, підвищення мовленнєвої культури школярів та розширення їх лінгвістичного світогляду, з іншого, – недостатньо розробленої в українській лінгводидактиці методики навчання орфографії, зокрема з використанням сучасних технологій навчання.

Мета роботи – описати методику формування орфографічної компетентності на уроках української мови в початкових класах засобами сучасних технологій навчання.

Гіпотеза дослідження передбачає аналіз наявної системи вправ для навчання орфографії української мови учнів початкових класів і добір орфографічних вправ із використанням сучасних технологій навчання. Якщо такі вправи будуть укладені, описано методику роботи з ними й апробовано в процесі викладання української мови, то це забезпечить ефективність формування орфографічної компетентності молодших школярів, сприятиме

удосконаленню писемних умінь молодших школярів і формуванню їхньої пізнавальної активності.

Мета й гіпотеза дипломної роботи передбачають розв'язання таких **завдань**:

1) здійснити теоретичний аналіз наукових джерел (психолого-педагогічних, методичних, лінгводидактичних), вивчити передовий педагогічний досвід із теми дослідження;

2) описати етапи навчання орфографії в початковій школі, схарактеризувати особливості формування орфографічної компетентності молодших школярів;

3) розробити вправи з використанням педагогічних технологій, спрямовані на розвиток орфографічних умінь і навичок учнів початкових класів на уроках української мови;

4) експериментально перевірити ефективність укладених тренувальних вправ у практиці початкового навчання.

Об'єктом дослідження є процес формування орфографічної компетентності в початковій школі, а його **предметом** – особливості формування в молодших школярів орфографічної компетентності засобами інноваційних педагогічних технологій.

Методи дослідження: теоретичний аналіз наукових джерел (психологічних, педагогічних, лінгвістичних, дидактичних); аналіз, порівняння, узагальнення та систематизація емпіричних і теоретичних даних; метод спостереження, вивчення й узагальнення передового досвіду вчителів-практиків; бесіди з учнями; педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний, контрольний) і методи статистичної обробки даних.

Організація дослідження. Експериментальне дослідження здійснювалося на базі 3 класів Рахівської ЗОШ I-III ступенів №2 Закарпатської області (2019-2020 н.р.).

Наукова новизна роботи полягає у спробі пошуків шляхів ефективного засвоєння орфографії молодшими школярами та створенні системи вправ для формування орфографічної компетентності на уроках української мови з використанням інноваційних технологій навчання.

Практичне значення – можливість застосування розроблених вправ учителями початкових класів і здобувачами вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта під час проходження педагогічної практики на уроках української мови.

Апробація роботи. Основні положення й результати дослідження представлено на: Всеукраїнській інтернет-конференції «Актуальні питання початкової освіти: досвід, реалії, перспективи» (м. Кам'янець-Подільський, 24-25 жовтня 2019 р.) у доповіді «Шляхи формування орфографічної грамотності молодших школярів»; III Всеукраїнській науково-практичній конференції «Роль і місце мистецької педагогіки у формуванні сучасної особистості» (м. Кам'янець-Подільський, 15-16 лютого 2020 р.) у доповіді «Педагогічні умови формування орфографічної грамотності молодших школярів»; IV Всеукраїнській науково-практичній конференції (заочна форма) «Українська та іноземні мови в початкових класах: актуальні проблеми й інноваційні технології навчання» (м. Кам'янець-Подільський, 18-19 березня 2020 р.) у доповіді «Формування орфографічної компетентності молодших школярів в умовах НУШ»; II Всеукраїнській науково-практичній конференції «Іноземна мова у полікультурному просторі: досвід та перспективи» (м. Кам'янець-Подільський, 9 квітня 2020 р.) у доповіді «Формування англomовної орфографічної компетентності молодших школярів»; VI Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми наступності дошкільної і початкової освіти», (м. Кам'янець-Подільський, 16-17 квітня 2020 р.) у доповіді «Розвиток фонематичного слуху дошкільників як передумова формування орфографічної грамотності»; Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції

«Неперервна педагогічна освіта: стан, проблеми, перспективи» у доповіді «Ігрова діяльність як провідна ланка у навчанні орфографії молодших школярів» (м. Умань, 24 квітня 2020 р.); всеукраїнській науково-практичній конференції «Інновації в освітньому процесі: методологія, тенденції, технології» у доповіді «Використання ІКТ у процесі формування орфографічної компетентності молодших школярів» (м. Ізмаїл, 22 травня 2020 р.); науковій конференції студентів і магістрантів за підсумками НДР у 2019-2020 навчальному році із доповіддю «Формування орфографічної компетентності молодших школярів засобами ігрових технологій» (м. Кам'янець-Подільський, 23-24 вересня 2020 р.); онлайн-конференції «Актуальні питання початкової освіти: досвід, реалії, перспективи» (м. Кам'янець-Подільський, 15-16 жовтня 2020 року) у доповіді «Формування орфографічної грамотності молодших школярів в умовах інтегрованого навчання»; Всеукраїнській студентській науково-практичній інтернет-конференції «Розвиток особистості молодшого школяра: сучасні реалії та перспективи» (м. Івано-Франківськ, 22-23 жовтня 2020 р.) у доповіді «Формування орфографічної грамотності молодших школярів в умовах диференційованого навчання»; IV Всеукраїнській науково-практичній конференції «Від творчого педагога до творчої дитини: гармонія партнерської взаємодії» (м. Кам'янець-Подільський, 28-29 жовтня 2020 р.) у доповіді «Використання ІКТ у процесі засвоєння «словникових» слів у 1 класі»; Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми мистецької підготовки майбутнього вчителя» (м. Вінниця, 24-25 листопада 2020 року) у доповіді «Формування орфографічних навичок молодших школярів засобами інтеграції уроків української мови й образотворчого мистецтва»; Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції «Інновації в освіті: здобутки та перспективи» (м. Умань, 27 листопада 2020 року) у доповіді «Формування орфографічних навичок молодших школярів: тенденції та інновації»; IV Всеукраїнській науково-

практичній конференції з міжнародною участю «Інклюзивна освіта як індивідуальна траєкторія особистісного зростання дитини з особливими освітніми потребами» (м. Вінниця, 10-11 грудня 2020 року) у доповіді «Формування орфографічних навичок молодших школярів із особливими освітніми потребами»; обговорено на заняттях проблемної групи «Актуальні проблеми методики викладання української та іноземної мови в початкових класах» та на засіданнях кафедри теорії та методик початкової освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (2019-2020, 2020-2021 н. р.).

Публікації. З теми дослідження опубліковано статтю: Мищик Є.М. Формування орфографічної компетентності молодших школярів засобами гри // Збірник наукових праць студентів і магістрантів педагогічного факультету Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка ; педагогічний факультет ; [відпов. секр. Н.В. Бахмат]. Київ : Міленіум, 2020. Вип. XVI. С. 205-207.

Структура та зміст роботи. Наукова робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Обсяг роботи – 86 сторінок, основна частина – 73 с.

Зміст роботи. У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено його мету, гіпотезу, завдання, об'єкт і предмет наукових спостережень, методи вивчення матеріалу, новизну, практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі «Теоретичні основи формування орфографічної компетентності здобувачів початкової освіти» розкрито значення базових понять дослідження, розкрито лінгводидактичні засади вивчення орфографіх в початковій школі, описано методику формування орфографічних умінь молодших школярів.

У другому розділі «Технології формування орфографічних умінь молодших школярів на уроках української мови» здійснено аналіз програми й шкільних підручників з української мови (2-4 клас), змодельовано систему вправ для навчання правописних норм учнів початкових класів, обґрунтовано результати експериментального дослідження.

У висновках подано підсумки здійсненого теоретичного й емпіричного дослідження.

ВИСНОВКИ

Проблема грамотності учнів завжди була і є у центрі уваги методистів і вчителів школи, де закладаються основи навчання і виховання дитини, формується відповідальне ставлення до навчання, розвивається інтерес до здобуття нових знань.

Аналіз і вивчення педагогічного досвіду з проблеми дослідження виявив, що сьогодні вчителі більше звертають увагу на усне мовлення учнів, ніж на писемне. Визначальними в писемному мовленні поряд з вимовними є орфографічні норми, яких потрібно чітко дотримуватися під час письма. Це зумовлюється функцією правопису, правила якого є обов'язковими для всіх громадян країни, ніхто не має права видозмінювати усталене написання. Нова навчальна програма з української мови для початкових класів відображає правописні знання та пропонує перелік умінь і навичок, що потрібно засвоїти учням 2-4 класів

Дослідження правописного матеріалу, яке проводилось на базі початкових класів Рахівської ЗОШ I-III ступенів №2 Закарпатської області, продемонструвало, що далеко не всім дітям вдається опанувати основами правопису і досягти певної грамотності. У частини молодших школярів слабо виробляються орфографічні навички, які їм необхідні для висловлення думок у письмовій формі. Інша частина дітей добре знає орфографічні правила, але в них не сформовані правописні вміння та навички, а деяким учням взагалі складно засвоїти правописні норми української мови. Виявлено, що в учнів є певні труднощі в засвоєнні фонетичних і граматичних понять, а ще їм складніше застосувати на письмі набуті правописні вміння й навички.

У результаті бесід із учителями початкових класів Рахівської ЗОШ I-III ступенів №2 з'ясовано, що більша половина опитаних учителів (56%) спочатку пропонують теоретичний матеріал, внаслідок чого в учнів зникає інтерес до вивчення української мови. Захоплення окремими учителями теорією мови

спонукає вимагати від школярів заучування окремих визначень і механічно відтворювати їх на певних етапах уроку. Частина вчителів (23%) сама формулює правило, а учні можуть тільки підтвердити його, продовжуючи читати це визначення в підручнику. І тільки 21% респондентів поєднує вивчення правил з виконанням вправ на уроках у 2-4 класах. На жаль, часто на уроках української мови створюється несприятлива мовленнєва атмосфера: плутанина у застосуванні нормативних норм, використання просторіччя, діалектів, нелітературних слів у будь-якій навчальній чи іншій ситуації.

Також з'ясовано, що ефективність процесу формування орфографічної компетентності молодших школярів значною мірою залежить від її систематичності та цілеспрямованості. Вирішальну роль у цьому процесі відіграють мовне середовище й система навчально-тренувальних вправ. Проте варто зазначити, що сучасні діти потребують нових підходів у навчанні, тому освітню діяльність треба перевести на інноваційну основу через перебудову педагогічної психології вчителя і навчальної технології учня, змінивши підхід до здобуття знань.

Інноваційне навчання є на сьогодні найефективнішим у досягненні цілей, які ставить перед учителем оновлена парадигма освіти. Інноваційний, нетрадиційний підхід у навчанні забезпечує позитивну мотивацію здобуття знань з усіх предметів, активне функціонування інтелектуальних і вольових сфер, формує стійкий інтерес до предмету, сприяє розвитку творчої особистості.

Процес навчання української мови з використанням сучасних технологій навчання стимулює самостійну мовленнєву діяльність дітей; сприяє формуванню інтересу до мови; позитивному відношенню до її вивчення; дає можливість більш цілеспрямовано здійснювати індивідуальний підхід у навчанні.

Під час роботи над вивченням орфографії вчитель початкових класів може ефективно застосовувати інтерактивні, ігрові, інформаційно-

комунікаційні технології навчання, диференційований підхід, методичну систему «Щоденні 5». Зауважимо, що ігрові й інформаційно-комунікаційні технології повинні застосовуватись на кожному уроці, незалежно від того, яка тема вивчається. Вони є близькими світу молодшого школяра й забезпечують основу для міцного засвоєння знань і формування вмінь.

Ефективність і доцільність використання інноваційних технологій з метою оволодіння учнями орфографічною компетентністю підтверджується результатами формувального експерименту, які свідчать про те, що в учнів експериментального класу, порівняно з учнями контрольного, за відведений програмою час покращився рівень правописних умінь.

Отже, експериментальне навчання на основі інноваційних педагогічних технологій за розробленою методикою забезпечило оволодіння учнями орфографічними вміннями, системний і свідомий розвиток умінь і навичок зв'язного мовлення, підвищення якості знань молодших школярів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антончук О. Експериментально-дослідне навчання орфографії української мови // Вісник Львів. ун-ту. Серія філол. 2010. Вип. 50. С. 157-164.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Вид. центр «Академія », 2004. 324 с.
3. Біляєв О. М. Лінгводидактика рідної мови : навчально-методичний посібник. Київ : Генеза, 2005. 180 с.
4. Бойченко В. Мультимедійна презентація як ефективний засіб засвоєння словникових слів // Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця (НПК-2014) : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції 3-4 грудня 2014 р., м. Суми. – Суми : ВВП «Мрія», 2014. С. 128-129.
5. Болтівець С. Психологія диктанту // Дивослово. 1994. №9. С. 16-22.
6. Варзацька Л., Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади // Дивослово. 2005. № 2. С. 5-9.
7. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення в початковій школі : методичний посібник. Київ : Освіта, 2006. 268 с.
8. Вашуленко М. С., Дубовик С. Г., Мельничайко О. І. Українська мова 4 клас. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2015. 192 с.
9. Вашуленко М. С., Мельничайко О. І., Васильківська Н. А. Українська мова : підруч. для 3 кл. загальноосвітн. навч. закл. укр. мовою. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2013. 192 с.
10. Великий тлумачний словник сучасної української мови / ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.
11. Вітюк В. В. Взаємозв'язок орфографії з мовленнєвим розвитком учнів // Українська мова і література в школі. 2008. № 2. С. 11-15.

12. Вітюк В. В. Основні причини орфографічних помилок учнів початкової школи // Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2016. Вип. 10. С. 90-94.
13. Вітюк В. В., Тарасюк Л. С. Орфографічна грамотність як показник рівня писемного мовлення в учнів початкової школи // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Серія : Педагогічні науки. 2014. Вип. 26. С. 107-115.
14. Вітюк В. Орфографічна грамотність: формуємо вміння писати без помилок. Учитель початкової школи. 2016. №5. С. 4-18.
15. Віцюк А. А. Тенденції розвитку методики навчання орфографії української мови // Педагогічна освіта: теорія і практика. 2011. Вип. 8. С. 188-195.
16. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Вид. 2-ге, допов. і випр. Рівне : Волинські обереги, 2011. 552 с.
17. Грона Н. В. Методика вивчення орфографії : методичні рекомендації з методики викладання української мови для студентів спеціальності 6.010102 – Початкова освіта. Ніжин : Видавництво НДУ ім.М.Гоголя, 2012. 143 с.
18. Грона Н. В. Система роботи над словниковими словами з учнями 1-4 класів // Початкова школа. 2009. № 5. С. 8-12.
19. Грона Н. В. Формування орфографічної компетентності учнів молодшого шкільного віку: методичні рекомендації з методики навчання української мови для студентів спеціальності 013 Початкова освіта. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 124 с.
20. Грона Н. Створення методичного конструктора з орфографії в процесі підготовки майбутнього вчителя початкової школи // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. 2011. Випуск 37. С. 7-12.
21. Державний стандарт початкової освіти // Учитель початкової школи. 2018. № 4 (вкладка). С. 1-16.

22. Дженджеро О. Л., Скидан М. В. Педагогічні умови підготовки майбутніх фахівців початкової школи до вдосконалення орфографічної грамотності учнів. Навчально-методичний посібник. Чернігів, 2018. 32 с.
23. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2004. 351 с.
24. Досяк І. М. Нестандартні уроки з використанням інноваційних технологій. 1-4 класи. Харків : Вид. група «Основа», 2007. 160 с.
25. Застосування інтерактивних технологій у навчанні молодших школярів : методичний посібник для вчителів початкової школи / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко, О. А. Біда та ін. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2011. 304 с.
26. Захарійчук М. Д., Мовчун А. І. Особливості навчально-методичного комплексу до підручника «Українська мова», 3 клас // Початкова школа. № 6. 2014. С. 12-25.
27. Зідіянова Р. І., Каленська В. П. Формування орфографічної компетентності молодших школярів в умовах російсько-української двомовності. URL: <http://pedagogica.tnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/11/16.pdf> (дата звернення: 03.01.2020).
28. Інтерактивні технології навчання у початкових класах / авт.-упоряд. І. І. Дівакова. Тернопіль : Мандрівець, 2007. 180 с.
29. Караман С. О., Березовська-Савчук Н. А. Психологічні умови формування орфографічних умінь і навичок // Соціалізація особистості : зб. наук. пр. Київ, 2001. Вип. XVI. С. 117-129.
30. Кисла Г. О. Види диктантів із словниковими словами у початковій школі. URL : http://rozrobki.at.ua/publ/molodshi_klasi/ukrajinska_mova/vidi_diktantiv_iz_slovnikovimi_slovami_u_pochatkovij_shkoli/75-1-0-3029 (дата звернення: 23.06.2020).

31. Кобицька Г. І. Нестандартні диктанти з української мови // Початкове навчання та виховання. 2012. № 27. С. 5-9.
32. Коваль Г. П. Методика викладання української мови : навчальний посібник для студентів педінститутів, гуманітарних університетів, педагогічних коледжів. Тернопіль : Астон, 2008. 287 с.
33. Ковальчук В. І. Інноваційні підходи до організації навчального процесу. Київ : Шкільний світ, 2011. 128 с.
34. Когут О. І. Інноваційні технології навчання української мови та літератури : навчальний посібник. Тернопіль : Астон, 2005. 250 с.
35. Кондратюк О. Інноваційні технології в початковій школі. Київ : Шк. світ, 2008. 250 с.
36. Котик Т. М. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів дистанційної форми навчання спеціальності «Початкова освіта». Івано-Франківськ, 2015. 295 с.
37. Кравченко А. С. Використання педагогічних технологій майбутніми вчителями початкової школи // Лінгводидактична підготовка сучасного вчителя початкової школи : збірка наукових праць. Херсон, 2017. С. 221-225.
38. Куц В. А. Розвиток орфографічної пильності як складова орфографічної компетентності молодших школярів. URL: <https://conference.pu.if.ua/forum/files/22032017/5/Куц.pdf> (дата звернення: 15.12.2019).
39. Максименко Н. Б., Качак Т. Б. Технології вивчення предметів галузі «Мови і літератури» в початковій школі : навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Тіповіт, 2015. 100 с.
40. Методика навчання української мови в початковій школі / ред. М. С. Вашуленко. Київ : Літера ЛТД, 2011. 364 с.

41. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах : підруч. / М. І. Пентиліук, С. О. Караман, О. М. Горошкіна та ін. Київ : Ленвіт, 2005. 400 с.
42. Наволокова Н. П. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій. Харків : Основа, 2009. 340 с.
43. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 1-4 класи (зі змінами). Тернопіль : Мандрівець, 2015. 256 с.
44. Наумчук М. М. Сучасний урок української мови в початковій школі (Методика і технологія навчання). Тернопіль : Астон, 2001. 264с.
45. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 18.11.2018).
46. Нова українська школа : poradnik dla wczetela / za zag. red. N. M. Bibik. Київ : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
47. Освітні технології : навчально-методичний посібник / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко, О. М. Любарська та ін.; за ред. О. М. Пехоти. Київ : А.С.К., 2004. 256 с.
48. Охріменко Л. Добір навчального матеріалу на уроках української мови як засіб формування правописних умінь і навичок учнів початкової школи // Zbiór artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej NaukowoPraktycznej "Pedagogika. East European Conference" (29.11.2016 - 30.11.2016) - Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2016. С. 11-19.
49. Сучасна українська літературна мова: підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін.; За ред. А. П. Грищенка. 3-тє вид., допов. Київ : Вища шк., 2002. 439 с.
50. Пентиліук М., Нікітіна А., Горошкіна О. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови // Дивослово. 2006. № 1. С. 15-20.

51. Пометун О. І. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ : А. С. К., 2007. 142 с.
52. Пономарьова К. Нестандартні форми організації навчання української мови в початкових класах // Початкова школа. 2015. № 12. С. 1-6.
53. Попова О., Попова Л. Формування в здобувачів початкової освіти орфографічної компетентності на уроках української мови. URL: <https://pedagogy.bdpu.org/wp-content/uploads/2019/02/12.pdf> (дата звернення: 14.08.2020).
54. Потоцька Т.Ф Підготовка майбутніх вчителів до методичної творчості // Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету (Педагогічні науки). 2007. №1. Бердянськ, 2007. С. 179-184.
55. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття») : постанова КМУ від 03.11.1993 № 896. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF> (дата звернення: 20.10.2019).
56. Психологічний тлумачний словник / за ред. О. П. Чижова. Харків, 2004. 520 с.
57. Роєнко Л. Використання інтерактивних технологій на уроках рідної мови в початкових класах // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. 2009. Ч. 3. С. 159-165.
58. Рубан Л. І. Формування орфографічної грамотності молодших школярів // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2014. № 9 (43). С. 183-191.
59. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти. Київ : Грамота, 2012. 504 с.
60. Сердюк М. В. Методичні позиції навчання орфографії у процесі роботи над зв'язним висловлюванням учнів молодшого шкільного віку // Молодий вчений. № 1 (04). Січень, 2014. С. 123-127.

61. Суржук Т. Б. Дослідження методики формування орфографічних умінь і навичок в умовах диференційованого навчання молодших школярів // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». Острог : Вид-во НаУОА, 2017. Вип. 68. С. 170-176.

62. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ та ін.; за ред. С. О. Карамана. Київ : Літера ЛТД, 2011. 560 с.

63. Телячук В. П., Лесіна О. В. Інноваційні технології в початковій школі. Харків : «Основа», 2007. 240 с.

64. Типові освітні програми для закладів загальної середньої освіти : 1-2 класи. Київ : ТД «ОСВІТА-ЦЕНТР+», 2018. 240 с.

65. Тлумачний словник шкільної лексики (початкова школа) / автори-укладачі : Н.В. Гудима, Н.В. Мелекесцева. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2018. 120 с.

66. Труш Я. Інтегровані уроки української мови в ході вивчення орфографії в початковій школі // Міжнародна науково-практична конференція «Наукова діяльність як шлях формування професійних компетентностей майбутнього фахівця». Суми, 2018. С. 29-31.

67. Українська мова: енциклопедія / редколег. : В. М. Русанівський (співголова), О. О. Тараненко (співголова), М. Т. Зяблюк та ін. К., 2004. 824 с.

68. Українська мова з методикою навчання в початкових класах. Інтегрований курс / ред. А. П. Каніщенко, Г. О. Ткачук. Київ : Промінь, 2003. 232 с.

69. Українська мова : підруч. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. з навчанням українською мовою / М. С. Вашуленко, С. Г. Дубовик, О. І. Мельничайко / за ред. М. С. Вашуленка. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2015. 192 с.

70. Українська мова : підруч. для 4 кл. загальноосвіт. навч. закл. / М. Д. Захарійчук, А. І. Мовчун. Київ : Грамота, 2015. 192 с.
71. Українська мова та читання : підручник для 2 кл. закладів загальн. серед. освіти : у 2 ч. Ч. 1 / Л. О. Варзацька, Т. О. Трохименко. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2019. 160 с.
72. Українська мова та читання : підруч. для 2 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Ч. 1 / М. С. Вашуленко, С. Г. Дубовик. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2019. 144 с.
73. Українська мова та читання : підручник для 2 класу ЗЗСО (у 2-х частинах) : Частина 1 / К. І. Пономарьова. Київ : УОВЦ «Оріон», 2019. 144 с.
74. Українська мова та читання : підручник для 3 кл. закладів загальн. середн. освіти : у 2-х ч. Ч. 1. / Л. О. Варзацька, Т. О. Трохименко. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2020. 160 с.
75. Українська мова та читання : підруч. для 3 класу закладів загальної середньої освіти (у 2-х частинах). Ч. 1 / М. С. Вашуленко, Н. А. Васильківська, С. Г. Дубовик. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2020. 160 с.
76. Українська мова та читання : підруч. для 3 кл. закл. загальн. середн. освіти (у 2-х частинах) : Частина 1 : Українська мова / Мар'яна Захарійчук. Київ : Грамота, 2020. 160 с.
77. Федорчук В. В. Педагогічні технології в початковій школі : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : Видавець ПП Зволейко Д. Г., 2014. 268 с.
78. Фролова Н., Конюхов С. Формування правописної компетенції у початковій школі з використанням інформаційних технологій. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/233568033.pdf> (дата звернення: 25.08.2020).
79. Хома О. М. Методика роботи над словниковими словами з погляду текстоцентричної технології навчання // Початкова школа. №1. 2016. С.6-9.

80. Хома О. М. Орфографічні вправи як метод формування правописних умінь // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія». 2017. Випуск 1(5). С. 162-164.

81. Хома О. М. Формування орфографічних умінь на уроках української мови в початковій школі // Освітологічний дискурс. 2015. № 3 (11). С. 270-279.

82. Хом'як І. М. Комплексний підхід до формування орфографічної компетенції. URL: <https://ps.journal.kspu.edu/index.php/ps/article/view/3847> (дата звернення: 05.10.2020).

83. Хорошковська О. Методика навчання української мови у початкових класах. Київ : Промінь, 2006. 255 с.

84. Чепіль М. М., Дудник Н. З. Педагогічні технології : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2012. 224 с.

85. Яворська С. Т. Робота з орфографії у процесі вивчення будови слова і словотвору. Донецьк, 2000. 198 с.

86. Яременко В., Сліпушко О. Новий тлумачний словник української мови у трьох томах. Київ : АКОНІТ, 2007. Т.1. 928 с.